

Finland: Gruvboom med frågetecken

De dystra nyheterna fortsätter att strömma in från pappers- och massaindustrin som lägger ner enhet efter enhet i Finland. I höstmörkret lyser ändå ett ljus från en annan industrigren, gruvnäringen som åter etablerat sig i Finland på bred front. Men den globala finanskrisen gav en kalldusch.

Lapplands guld – nuggets från Kittilä gruva. Fem ton per år ska det bli.

Foto: Timo Lindholm / Fotoplan Ky

Finland lever av skogen. Denna slogan har skogsindustrin länge marknadsfört sig med. Nu är det andra toner, storföretagen UPM, Stora Enso och Metsäliitto är inne i en djup kris. Pappers- och massafabrikerna stängs en efter en och arbetsplatser försvinner i en takt om flera tusen per år. Överkapaciteten i branschen är för stor samtidigt som priserna stampar på stället. Råvaran, virket, har blivit dyrare.

Fabrikerna finns runtom i landet på bruksorter som inte har så många andra välbetalda jobb att erbjuda. Ett dystert exempel: I Finlands minsta stad Kaskö med en befolkning på omkring 1500 är största arbetsgivaren Metsä-Botnia. Nu överväger ägaren att stänga cellulosafabriken där 223 personer arbetar. Kringeffekterna är dramatiska. Kaskö stad har exempelvis satsat stort på hamnen där Metsä-Botnia står för hälften av volymerna. Totalt berörs

närmare ettusen jobb om fabriken läggs ner.

Så här ser det ut på många håll. Listan över orter drabbade av nedläggningar eller hot börjar vara lång: Kemijärvi och Kajana i norr, Varkaus mitt i landet, Voikkaa, Tervasaari, Kotka och Summa i söder, Imatra i öster. Branschanalytiker spår att några få stora enheter blir kvar när krisen är över.

Prospekteringar

Men allt är inte nattsvart och nya arbetsplatser erbjuds pappersarbetarna – under jord. De senaste åren har Finland upplevt en gruvboom utan like när landet stigit fram som ett av världens mest lovande områden för prospekteringar. Öppnandet i höst av Europas näst största nickelgruva, Talvivaara, och en av de största guldgruvorna, Suurikuusikko, är saldot så

här långt av tioalet aktuella projekt.

I Kittilä i västra Lappland tas nu den stora guldgruvan i kommersiell drift – fem ton guld i året, en guldtacka varje dag. Ägare är kanadensiska Agnico-Eagle och gruvan erbjuder jobb åt drygt tvåhundra personer – och indirekt ytterligare ett hundratal. De flesta är folk som redan bor i området, bara några få har tidigare jobbat med papperstillverkning.

- Jag har hört om några enskilda fall som flyttat hit från Kemijärvi, säger Katariina Kinnunen som är t.f. näringsombud i kommunen. Där ser man med tillförsikt på framtiden: gruvnäringen ska ge den lokala ekonomin ett ben till att stå på vid sidan om turismen – skidorten Levi ligger i Kittilä.

- På längre sikt kommer den att få stor effekt på Lappland, tror Kinnunen.

I grannkommunen Kolari står hoppet till att kanadensiska Northland Resources ska börja utveckla fyndigheter av järnmalm på båda sidor av den svensk-finska gränsen. Tapio Niittyrinta, regionkoordinator vid kommunkansliet, säger att EU vill höja självförsörjningen

Omkring 250 personer jobbar med gruvdriften i Kittilä. Borrare Juba Koivuniemi har sin arbetsplats på 300 meters djup. Efter sex dagar jobb har han åtta dagar ledigt.

Foto: Timo Lindholm / Fotoplan Ky

*Av:
Carl-Gustav
Lindén/Helsingfors*

av järn och då blir det intressant att exploatera fyndigheter som tidigare ansetts vara olönsamma. I Kolari handlar det om att ta den gamla gruvan Hannukainen i bruk på nytt.

- Om allt går som planerat handlar det om närmare tvåtusen nya arbetsplatser i Finland och Sverige, säger Niittyraanta. Kommunen gränsar till Pajala i Sverige.

- Det spelar ingen roll på vilken sida om gränsen gruvor-
na finns.

Börsnoterat

Det enorma dagbrottet Talvivaara - hela gruvområdet är 61 kvadratkilometer stort - har kostat en halv miljard euro att utveckla och produktionen ska vara på topp 2010. Gruvan har sysselsatt ett par tusen personer under byggnadsskedet, driften omkring fyrahundra.

Finansieringen var ordnad och ägarbolaget Talvivaara Mining Company börsläst i London redan innan finans-
krisen slog till med full kraft. Världsmarknadspriset på nickel har visserligen sjunkit från toppnoteringen, men huvudägaren, finländaren Pekka Perä, säger att gruvdriften kommer att vara lönsam också med lägre priser.

Från regeringens sida är intresset stort.

- Efter saneringarna i skogsindustrin får Talvivaara en central roll när det handlar om att skapa nya arbetsplatser i området kring Kajana och Sotkamo, sade näringslivsminister Mauri Pekkarinen när regeringen i höstas beslöt om hur staten kan finansiera infrastruktur som vägar.

På många orter hoppas man att gruvorna ska erbjuda ersät-
tande arbetsplatser när skogs-
industrin körs ner. Besvikelsen blev därför stor när den globala

finanskrisen och de sjunkande råvarupriserna fick investerarna att drar öronen åt sig och ompröva sina satsningar. Australiska Vulcan Resources hade redan fattat beslutet att investera i koppar- och koboltfyndigheten Kylylahti som skulle ge ett par hundra nya jobb i Joensuu-trakten i östra Finland. Nu är hela projektet lagt på is i väntan på att finansieringen ska ordna sig.

De nya gruvor som väntar på investeringspengar kommer att sysselsätta uppemot tvåtusen personer och eftersom varje gruvjobb skapar fyra, fem indirekta arbetsplatser handlar det om uppemot tiotusen nya jobb.

Gruvnäringen i Finland nådde sin topp i slutet av 70-talet då tio miljoner ton metaller utvanns, eller nästan tre gånger mer än i dag. Sen började nedgången. Framtidsutsiktarna blev dystra, utbildningsplatserna försvann. När också Outokumpu lämnade den bransch där bolaget en gång fötts ansåg de flesta att allt var förbi.

Det saknas alltså folk med erfarenhet av gruvor. Därför har många pensionerade gruvarbetare åter trätt in i arbetslivet i väntan på att en ny generation ska lära sig yrket. Vid guldruvan Suurkuusiko är två av tre över femtio år gamla, den äldsta sjuttio. Agnico-Eagle och Talvivaara tvingas nu utbilda sina gruvarbetare själva eftersom yrkesutbildning inte ordnas. Stat och kommuner har också börjat startat fortbildning för gruvnäringen.

Ingen överraskning

Även om gruvorna lades ner säger Pekka Tiainen, konsultativ tjänsteman vid näringsministeriet, att det trots allt fanns en tro på att näringen kan komma tillbaka igen.

- Vi hade uppfattningen att

prisnivån kommer att justeras uppåt, vilket gör det lönsamt med nya projekt. Nu har det visat sig att man hittat fler nya fyndigheter än vi någonsin hade kunnat ana.

Problemet med gruvbranschen är de stora kasten - priserna fluktuerar väldigt mycket i takt med utbud och efterfrågan som i sin tur är konjunkturkänsliga. Samtidigt har tekniken för att utvinna metaller utvecklats, vilket gör att gamla fyndigheter kan bli intressanta på nytt. Enligt officiella beräkningar innehåller den finska jordmänen metaller värda 70 miljarder euro.

Tiainen kan till och med tänka sig att de för länge sedan nedlagda gruvorna i södra Finland, de som en gång var så viktiga för industrialiseringen, tas i bruk på nytt. Och på sikt är det alls inte omöjligt att många pappersarbetare börjar jobba med gruvdrift.

En sak är säker: Finland står vid sidan av Sverige - tillsammans utgör de den så kallade Fennoskandiska skölden - som ett av Europas viktigaste gruvländer. Den finska gruvlagstiftningen ska inom ett par år förnyas, liksom hanteringen av tillstånd för prospektering och gruvbrytning. Det väntas leda till att det utländska intresset ökar ytterligare, om inte världsmarknaden ställer till med ännu fler överraskningar.

Generationsskifte i gruvorna: Juba Koivuniemi, 23 år, hör till en ny generation av gruvarbetare.

Foto: Timo Lindholm / Fotoplan Ky